

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТР ЗАОЧНОЇ, ДИСТАНЦІЙНОЇ ТА ВЕЧІРНЬОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ

Кафедра журналістики та філології

**ЗАКОРДОННІ МАС-МЕДІА ПРО ВІЙНУ В УКРАЇНІ.
АВТОРСЬКИЙ ОГЛЯД
FOREIGN MEDIA ABOUT THE WAR IN UKRAINE.
THE AUTHOR'S OVERVIEW**

Кваліфікаційна робота
освітнього рівня «бакалавр»
студентки спеціальності «Журналістика»,
освітньої програми «Журналістика»,
групи ЖТпн-81-9

Богданович Влади Віталіївни

Науковий керівник –
Іщенко Олена Анатоліївна
доктор філософії,
асист. кафедри журналістики і філології

Суми 2022

Богданович, В. В. Закордонні мас-медіа про війну в Україні. Авторський огляд [Текст] : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня «бакалавр» ; спец. 061 – журналістика / В. В. Богданович ; наук. керівник О. А. Іщенко. – Суми : СумДУ, 2022. – 19 с.

У роботі на основі вивчення закордонних ЗМІ через Інтернет-мережі підготовлені огляди про війну в Україні. Зокрема, порівнюється інформація, оприявлюється оціночне ставлення до відображуваних подій.

Ключові слова: огляд, дайджест, ЗМІ, журналістика, війна, Україна.

ЗМІСТ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
ВСТУП	4
ОПИС ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОЄКТУ	5
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	8
II. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОЄКТ	9
ВИСНОВКИ.....	19

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

ВСТУП

З початком повномасштабного вторгнення РФ на територію України 24 лютого 2022 р., постала проблема необхідності об'єктивного осмислення змін у дипломатичній, суспільній, політичній, економічній, енергетичній та інших сферах. Відтак роль мас-медіа у формуванні світовідчуття та громадської думки посилилася. Друковані та Інтернет-видання мають можливість звернутися до громадськості безпосередньо, що дозволяє вповні реалізувати функцію впливу. ЗМІ висвітлюють бойові дії, прогнозують наслідки санкційного тиску держав на росію, обговорюють військову допомогу Україні, гуманітарні питання тощо.

Громадська думка жителів різних країн, підтримка ними тієї чи іншої сторони збройного конфлікту значною мірою залежать від діяльності мас-медіа. Окрім держав, які об'єктивно сприймають та висвітлюють у своїх ЗМІ російсько-українську повномасштабну війну 2022 р., є низка країн, інформаційна діяльність яких значною мірою сприяє поширенню пропаганди, фейків. Вважаємо, що огляд закордонних мас-медіа є актуальним, адже допомагає у формуванні об'єктивної картини дійсності та сприяє осмисленню позицій інших країн щодо війни росії проти України.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в підготовці низки журналістських оглядів закордонних мас-медіа, у яких репрезентовані події повномасштабної військової агресії росії проти України та висловлене оціночне ставлення до зображуваного.

Авторський проєкт складається з 3 тематичних оглядів іноземних ЗМІ та 1 дайджесту Інтернет-ЗМІ різних країн. Інформаційним приводом стала збройна агресія РФ проти України у 2022 р. Авторська ідея полягає у здійсненні комплексного аналізу висвітлення воєнної тематики у мас-медіа різних країн світу.

ОПИС ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОЄКТУ

Для реалізації мети кваліфікаційної роботи було підготовлено власний аналітичний проєкт, що охоплює матеріали у жанрі огляду іноземних друкованих та Інтернет-видань. Обрані для аналізу публікації об'єднані тематикою повномасштабного вторгнення росії в Україну 24 лютого 2022 року. Основна ідея журналістських оглядів – визначення позицій різних країн щодо війни в Україні на основі аналізу їхніх ЗМІ. У оглядах розглядаються наративи на підтримку однієї зі сторін військового конфлікту – України, або ж сторони країни-агресорки.

Інформаційним приводом матеріалу виступає збройна агресія РФ проти України у 2022 р. Цільовою аудиторією оглядів виступають українські читачі – масова аудиторія. Сфера застосування матеріалів – всеукраїнські та / або регіональні медіа, зокрема огляди й дайджест, розроблені у роботі, можуть публікуватися у розділах ЗМІ, які освітлюють реакцію світової спільноти на військову агресію проти України.

Проєкт складається із 4 матеріалів: 3 огляди іноземних ЗМІ (Китай, Ізраїль, Індія) та 1 дайджест Інтернет-ЗМІ різних країн. Огляди представлені як тематичні. Мета полягає у визначенні того, як саме та з яких позицій ЗМІ різних країн світу висвітлюють повномасштабну війну Росії проти України. Це такі матеріали:

1. «Китай – потенційний союзник чи ворог України?» – огляд китайських ЗМІ (4 с.).

2. «Як ізраїльські ЗМІ висвітлюють війну в Україні та чому Ізраїль досі зберігає нейтралітет і толерує росію?» – порівняльний огляд проросійських та прозахідних мас-медіа Ізраїлю з метою визначення їх впливу на позицію країни та її населення щодо ситуації в Україні (3 с.).

3. «Війна в Україні через призму індійських ЗМІ: яку позицію займає одна з найбільших країн світу?» – огляд індійських мас-медіа (2 с.).

4. «Війна в Україні через призму іноземних ЗМІ: травневий дайджест» – огляд-дайджест іноземних медіа – Бразилії, Аргентини, Кенії, Куби. Представлений у вигляді коротких заміток з аналізом новин про війну в Україні у національних ЗМІ обраних країн за травень (2 с.).

У підготовці нашого доробку ми врахували жанровий контент інформаційних видань і намагалися підготувати матеріали відповідно до вимог жанру огляду ЗМІ. Огляд преси трактується дослідниками як «матеріал аналітично-публіцистичного жанру, форма рецензування форма рецензування періодичних видань» [4, с. 129]. Огляд преси є формою рецензування ЗМІ. Від жанру літературної рецензії огляд преси відрізняється специфікою об'єкта дослідження, аналізу, оцінки.

Огляд є одним із поширених аналітичних жанрів, в основі якого лежить осмислення системи подій та фактів, обмежених певними часовими та географічними рамками. Огляд дає читачеві багату, різнобічну картину навколишньої дійсності, розкриває зв'язок між явищами життя, свідчить про тенденцію їх розвитку [5, с. 125]. Вчені розрізняють такі види оглядів преси: загальний, інформаційний та тематичний [1; 2]. Окрім того, виділяють також огляд-презентацію, безадресний огляд тощо.

Одним із типів огляду преси є огляд-презентація. У зв'язку з тим, що у сучасному світі люди рідко мають час, щоб осягнути і переглянути все різноманіття ЗМІ, які існують на ринку, журналісти-оглядачі «беруть на себе» завдання поінформувати людей про те, що пишуть інші видання – як національні, так і іноземні. У випадку з іноземними джерелами окрім проблеми браку часу ще стає на заваді й мовне питання – іноземні ЗМІ не тільки менш доступні для жителів України, але також написані різними мовами [3, с. 78].

Тематичний огляд присвячується висвітленню певної теми. Такими темами можуть бути результати чергових виборів, надзвичайні або скандальні події, кризові ситуації тощо [2, с. 112]. Останніми роками найбільш «топовою» темою більшості ЗМІ світу був коронавірус, тоді як на

початку 2022 р. на перші шпальти вийшла повномасштабна війна росії проти України.

У безадресному огляді, як і у тематичному, розглядається одна чи більше актуальних тем, обговорюваних пресою. Однак безадресний огляд має одну характерну рису – відсутність посилань на конкретні видання, що оглядаються. Для автора важливо простежити за тим, як засоби масової інформації загалом обговорюють ту чи іншу тему, якого висновку приходять, які оцінки виносять.

Слід пам'ятати й про особливості огляду мас-медіа в Інтернет форматі. Вийшовши в Інтернет, огляд ЗМІ, поряд з іншими жанрами журналістики, зазнав технологічних трансформацій, став мультимедійним. Він набув нових функцій, додаткових жанроформуючих ознак, втілюючи одночасно не лише жанрову форму, а й метод отримання та надання інформації журналістами для журналістів. Огляд ЗМІ в Інтернеті став конвергентним та гіпертекстуальним. Зокрема, автор може одразу робити посилання на ті публікації ЗМІ, які оглядаються.

Незважаючи на різноманітність форм, у яких втілюється сучасний огляд ЗМІ, в основі він зберігає свої первісні жанроформуючі ознаки. Спостерігається географічне розширення, глобалізація предмета відображення цього жанру журналістики. Додалися нові функції – зокрема, крім ключової інформаційної, виділимо пропагандистську, документальну, рекламно-маркетингову, просвітницьку, розважальну, рекреаційну функції. Під впливом сучасних тенденцій огляд мас-медіа виявив себе універсальним, що легко адаптується до мінливих умов жанром, що відображає актуальну суспільно-політичну повістку і завдяки новітнім технологіям став мультимедійним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Варич М. Жанрово-стильові особливості звіту на сторінках сучасної періодики. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2013. URL: http://www.philology.univer.kharkov.ua/nauka/e_books/visnyk_1074/content/varych.pdf.
2. Гарачковська О. О. Жанри журналістики в системі друкованих ЗМІ: навч. посібник. Київ: Видавничо-поліграфічна база КНУКіМ, 2019. 344 с.
3. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: підручник. Львів: ПАІС, 2008. 276 с.
4. Кривошея Г. П. Журналістика: поняття, терміни. Київ: КиМУ, 2004. 202 с.
5. Тимошик М. С. Книга для автора, редактора, видавця: практ. посіб. Київ: Наша культура, 2010. 560 с.
6. In fast-changing Europe, rage against Russia fuels suspicion of China. URL: <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3169125/fast-changing-europe-rage-against-russia-fuels-suspicion-china>.
7. Russia-Ukraine relations: A timeline. URL: <https://timesofindia.indiatimes.com/india/data/russia-ukraine-history>.

II. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ

1. Китай – потенційний союзник чи ворог України?

Огляд китайських ЗМІ

Позиція Китаю стосовно повномасштабної війни росії проти України цікавить уесь світ, адже сама росія вважає КНР своїм «старшим братом» та розраховувала на вагому підтримку цієї країни перед обличчям західних санкцій. Втім, три місяці війни показали, що Китай зовсім не поспішає надавати допомогу росії, яка опинилася у міжнародній ізоляції, тим паче, що ще у березні США попередили Китай щодо санкцій, які будуть накладені на нього у випадку допомоги країні-агресору, особливо – військової допомоги.

Як відомо, на початку війни Китай стримано підтримував РФ на медійному поприщі – китайські журналісти разом із російськими прибули до України, щоб відзняти перемоги «другої армії світу», однак щось пішло не так... Українці добре знають, що і чому пішло не так у російських окупантів, однак для Китаю їхня поразка стала потрясінням, як і для самих росіян. Починаючи з березня навіть нецензуровані китайські ЗМІ, які базуються за межами самого Китаю, майже не звертаються до тематики російсько-української війни.

Втім, наративи, які спостерігаються у китайських мас-медіа є важливими для розуміння актуальної позиції Китаю і тих змін, які відбулися у ній останнім часом. Виважена мовчанка цієї країни до кінця травня почала поступово змінюватися у бік підтримки міжнародних санкцій – Китай почав перекидати деякі напрямки торгівлі та співпраці з росіянами, закривати повітряний простір для РФ. Це вагомим зрушенням, зважаючи на те, що у перший день повномасштабного вторгнення в Україну китайські хакери, разом з російськими, атакували сайти українських міністерств, банків та інших важливих установ – так зтверджувала розвідка США.

Тож що саме і як пишуть у китайських ЗМІ про російсько-українську війну? Звернемося до китайського медіа «China Digital Times», яке не є

цензурованим комуністичною владою КНР та прагне надавати об'єктивну оцінку діям Китаю на політичному поприщі. Починаючи з березня ресурс мовчить про війну в Україні. Остання стаття на цю тематику, опублікована з заголовком «Мовчання Китаю про Україну». У публікації розглядаються результати зустрічі Сі Цзіньпіна, канцлера Німеччини Олафа Шольца та президента Франції Емануеля Макрона. Автори публікації стверджують, що війна в Україні поставила КНР у дуже незручне становище, оскільки Китаю не вигідно псувати стосунки ані із Заходом, з яким його поєднують важливі торговельні та економічні зв'язки, ані з росією, яка є ресурсним «клондайком» та одним із вагомих ринків збуту продукції.

Китай зайняв позицію мовчання, щоб уникнути необхідності остаточно обрати одну із сторін, однак така позиція східної країни-лідера не задовольняє європейців та американців. Пролунали кілька різких заяв щодо позиції Китаю, що свідчить про досить напружену ситуацію на дипломатичному фронті. «Китай закликає до деескалації та діалогу, але уникає приймати чийсь сторони і не називає дії росії такими, якими вони є – неспровокованою агресією» – зауважила речниця ЄС із закордонних справ. Інша цитата із виступів європейських політиків стосовно китайської позиції щодо російсько-української війни: «Ми не очікуємо від Китаю виконання цього – тобто, дипломатичних зусиль для припинення війни. Все, чого ми навчилися за останні кілька років через ковід та інші відносини означає, що ми не довіряємо Китаю. І Китай має хвилюватися. Ми довели, що можемо рухатися швидко. А після цієї кризи таких підозр буде все більше і більше» – наголосив анонімний західний європейський дипломат [6].

Відтак, європейська риторика в сторону Китаю вже вийшла за рамки традиційних для ЄС стриманих заяв, а отже тиск на країну посилюється. Європа та США впевнені, що Сі Цзіньпін має використовувати свої важелі впливу на путіна, щоб допомогти зупинити цю загарбницьку війну. Нації по всьому світу об'єднуються, щоб протистояти війні, і Китай не може стояти осторонь. Тим більше, не повинен стати на неправильний бік, як це сталося з

Японією у Другій світовій війні. Таке хибне рішення стане вироком і для самого Китаю. Комуністична влада розуміє це, тому наразі вони зважують всі «за» і «проти», враховуючи свої претензії на Тайвань та Гонконг, протистояння із США у «торгівельній війні» та інші аспекти.

Китайську позицію оцінюють і українські дипломати, які працюють над покращенням українсько-китайських відносин – наразі в аспекті підтримки безпеки. На їхню думку, Китай використовує наразі свою улюблену тактику – почекати, хто переможе у війні, а потім пристати на сторону переможця. Втім, Європа та США, здається, не збираються надавати безмежний ліміт часу на прийняття рішення, тож Китай уже зараз починає орієнтуватися на прогнози військових експертів та загальну геополітичну ситуацію.

Завжди невразливий та могутній Китай наразі вимушений захищатися від нападок європейців та майже прямих погроз США – так стверджують кореспонденти «China Digital Times». Станом на травень 2022 р. це вже дає свої результати у вигляді поки що поодиноких і обережних, але все ж санкцій Китаю проти росії. Та попри це, чи можна говорити про те, що Китай здатен бути надійним союзником України та Заходу загалом? Підтримка дій РФ на початку повномасштабного вторгнення багато про що говорить і розкриває справжню позицію Китаю. Тож, до співпраці з цією країною варто підходити обережно – навіть якщо Китай погодиться використати свої важелі впливу для примусу росії до миру, світу не варто забувати про небезпеки, які несуть у собі недемократичні, тоталітарні режими.

На думку журналістів із «China Digital Times», мовчання Китаю пов'язане з тим, що вони не встигли підготувати своє суспільство та свій інформаційний простір до того, щоб підтримати у цьому протистоянні Захід. Довгі роки економічних воєн із США китайська влада позиціонувала росію як альтернативну стосункам із Заходом, які склалися не найкращим чином. Відповідно, наразі Китаю необхідно перепрацювати внутрішню інформаційну повістку, щоб подати нову геополітичну ситуацію своїм

громадянам вигідно, щоб при цьому не постраждав авторитет китайської влади.

Опинившись перед таким складним вибором, Китай ризикує програти власну внутрішню пропагандистську політику, однак відмова від співпраці із Заходом може обернутися для країни значно більшими втратами і стати катастрофічним програшом в економічному плані, адже Європа та США – головні торгівельні партнери. Чи зміниться у результаті цих тектонічних зрушень на геополітичному полі позиція Китаю? Якою стане політика цієї країни стосовно Тайваню та Гонконгу, чи засвоїть Китай урок росії про недопустимість загарбницької агресії у XXI ст.? Відповіді на ці питання спрогнозувати складно, тож залишається лише чекати на подальші кроки китайської влади, які поступово розкриватимуть їхні плани щодо нової повістки у сфері міжнародних відносин.

2. Як ізраїльські ЗМІ висвітлюють війну в Україні та чому Ізраїль досі зберігає нейтралітет і толерує росію?

Огляд ЗМІ Ізраїлю

Опинившись перед обличчям смертельної небезпеки під час повномасштабного вторгнення тоталітарної росії на територію України наприкінці лютого 2022 р., українське суспільство великі надії у аспекті міжнародної допомоги поклало не лише на США, але й на Ізраїль. Справді, ця країна має надихаючу історію та є прикладом для України – від народу, що найбільше постраждав від геноциду у роки Другої світової війни, ізраїльтяни пройшли шлях до побудови сильної держави з потужною армією. В умовах війни, яка не припиняється вже багато років, обстрілів ворожої сторони, Ізраїль зміг вибудувати «залізний купол» з допомогою американців і на сьогодні демонструє високий рівень життя та розвитку.

Українці, геноцид яких замовчувався та заперечувався століттями, вбачають у моделі розвитку Ізраїлю гідний приклад для себе, втім сам Ізраїль зовсім не поспішає надавати Україні допомогу та демонструє дивну

лояльність до росії навіть попри численні скандали, у яких країна-агресор повторює антисемітські наративи й міфи ще гітлерівської пропаганди. Експерти стверджують, що така невинувато м'яка позиція Ізраїлю пов'язана з тим, що ця країна має внутрішнє проросійське лобі, яке і впливає на загальну риторику щодо війни в Україні.

Щоб детальніше зрозуміти позиції Ізраїлю та причини їхньої недостатньо активної участі в подіях, що розгорнулися у світі після 24 лютого 2022 р., здійснимо огляд ізраїльської преси, а саме – газет «Весті Ізраїль» («Vesty Israel»), яка репрезентує проросійське лобі всередині країни, та однин із найбільших та найпопулярніших медіа Ізраїлю – «Маарив» («Maariv»).

Проросійське джерело «Весті Ізраїль» – є швидше джерелом російської пропаганди, аніж інформації, однак аналіз цього ресурсу дозволяє зробити висновки щодо того, які наративи просуває росія через цей рупор Кремля, який і досі не є забороненим у Ізраїлі. Одна з останніх новин, представлених на ресурсі – це осуд голлівудськими акторами позиції Ізраїлю та вимога покарати його разом із росією за війну в Україні. Новина демонструє наратив про те, що РФ та Ізраїль опинилися «у одному човні» та стикаються з невинуватим, на думку пропагандистів, осудом Заходу.

У газеті «Весті Ізраїль» військові зведення російського Міністерства оборони (чи, радше, Міністерства війни?), у яких повідомляється про чергове знищення російськими військовими 500 українських літаків. Ці фантазмагоричні новини перемежуються з повідомленнями про зростання цін на нерухомість, у чому газета звинувачує українських біженців. При цьому факти про те, що зростання цін на нерухомість досягало 15% ще у минулому році ресурсом навіть не згадуються. Зустрічається у цьому ЗМІ й весь арсенал киселівської та солов'йовської російської пропаганди. Цілком очевидно, що читачі цього інформаційного джерела всередині Ізраїлю мають вільний доступ до проросійських наративів, що викривлюють сприйняття військової агресії росії та виправдовують її.

На противагу цьому рупору Кремля, більш виважена аналітика представлена у поважному ЗМІ Ізраїлю «Маарив», який на сьогодні є найбільшим у країні за охопленням аудиторії. З цього джерела читачі можуть дізнатися про актуальні новини, аналітичні розвідки з приводу російсько-української війни від Британії та США. Станом на кінець травня прозахідні мас-медіа Ізраїлю описують внутрішні зрушення всередині росії – зміну граничного віку мобілізованих до армії, який дозволяє розширити кількість призваних на війну з Україною, а також зростання критики путіна тощо.

Відповідно, на сьогодні в Ізраїлі існує певна дихотомія ЗМІ – у країні представлена як прозахідна, так і маргінальна проросійська позиції стосовно війни в Україні. Слід зауважити, що якщо російські «Весті Ізраїль» насичені емоційними оцінками, побудованими на пропагандистських меседжах, то прозахідна газета «Маарив» оцінок щодо ситуації в Україні майже не надає – лише цитує західних політиків, не коментуючи їх висловлювання.

Загалом, на сьогодні Ізраїль зберігає нейтралітет щодо України, демонструючи значно більше лояльності в бік росії, аніж нам хотілося б. У той же час, ця країна цілком підтримує західну позицію, хоча б стоїть дещо осторонь від рішень США та ЄС. Ізраїльтяни не живуть новинами Заходу, фокусуючись на внутрішній проблемах. Але випадки антисемітизму у світі швидко розносяться ізраїльськими ЗМІ, адже пам'ять про Голокост ніколи не зникне. Тим більш дивною та несправедливою видається відсутність чіткого осуду Ізраїлем нацистських висловлювань міністра закордонних справ росії Лаврова стосовно євреїв.

Вочевидь, Ізраїль ще не вирішив свою внутрішню ситуацію, опинившись протягом останніх років під значним впливом російського лобі. Витрачені мільярд рублів на просування інтересів рф за кордоном мають свої результати і в Ізраїлі, чим можна пояснити таку нелогічну лояльність народу, який найбільше постраждав від нацистів у ХХ ст., до наступників цих нацистів у ХХІ ст. Залишається сподіватися, що російська пропаганда все ж буде знищена й перестане отруювати інформаційний простір багатьох країн

світу, викривлюючи бачення світу цілими народами. Адже Ізраїль мав би активно виступати проти відродження нацизму в Європі. Війна росії проти України ж, за свідченнями багатьох політиків та військових, це не стільки початок Третьої, скільки незавершення Другої світової війни.

3. Війна в Україні через призму індійських ЗМІ: яку позицію займає одна з найбільших країн світу?

Огляд індійських ЗМІ

Серед країн, які після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну, зберігають нейтралітет, важливе місце посідає Індія. Разом із Китаєм ця країна належить до найбільших країн світу як за територією, так і за населенням. Також варто зазначити, що Індія є ринком збуту для росіян, щоб за рахунок торгівлі та іншими нейтральними країнами зменшувати удар західних санкцій.

Яким є ставлення Індії до російсько-української повномасштабної війни? Для того, щоб відповісти на це питання, звернемося до індійських мас-медіа та проаналізуємо, якою є новинна повістка цієї країни стосовно подій в Україні. Передусім, слід звернути увагу на найвпливовішу й настарішу газету індії – «The Times of India». Станом на травень 2022 р. новини індійських ЗМІ більше зосереджені на коронавірусі та протестах у Шрі-Ланці.

Огляд останніх новин на ресурсі «The Times of India» показує, що ЗМІ висвітлює звернення України до країн Великої сімки щодо стягнення з росії коштів на відбудову України. Також важливим є аналітичний огляд кореспондентів «The Times of India» щодо дефіциту зерна та його впливу на гуманітарну ситуацію в Індії – журналісти стверджують, що у випадку виникнення голоду через брак сільськогосподарської продукції, яка до того постачалася з України, винною можна вважати саме рф. Мас-медіа Індії цитують Олафа Шольца щодо можливості дефіциту зерна у їхній країні.

В цілому індійські ЗМІ, надаючи своїм громадянам інформацію про Україну, користуються європейськими джерелами, однак для своїх громадян надають таку замітку, покликану пояснити причини війни між РФ та Україною: «Росія та Україна мають спільне неспокійне минуле, яке сягає аж X ст. І Росія, і Україна мають спільне культурне коріння, проте з плином часу країни виробили різні культурні та політичні ідентичності. Хоча Київ чинив опір спробам Москви нав'язати свою перевагу над Україною, остання завжди наполягала на тому, що Україна завжди була частиною Росії. Проте, незважаючи на ворожнечу між двома народами, Україна понад 7 десятиліть була частиною Радянського Союзу. За останні 20 років неодноразово були випадки коли Київ звинувачував Москву у втручанні в свої справи. Ми простежуємо історію неспокійних відносин між двома народами» [7]. Саме так індійські ЗМІ пояснюють індійцям, що та з яких причин відбувається на сьогодні в Україні.

Позиція Індії – як офіційна дипломатична, так і внутрішня, яка виражається через ЗМІ, досить нейтральна. Однак важливо враховувати контекст самої Індії, всередині якої існують власні територіальні претензії щодо Бангладешу та Пакистану, які індійці вважають частиною Індії. Саме тому офіційна позиція Індії щодо України є настільки обережною, адже визнати, що вихід нашої країни зі складу СРСР та здобуття незалежності роблять злочинними будь-які посягання Росії на наші території, значитиме й постановку під сумнів прав Індії та повернення спірних, з її точки зору, територій під її управління.

Втім, є й більш прагматичні причини нейтралітету Індії – це прагнення зберегти відносини з Росією та, скориставшись її скрутним становищем, закупати зі знижками нафту та газ. Відповідно, на сьогодні Індія, проти той тиск, який вже чинить на цю країну колективний Захід, все ж зберігає нейтралітет та не прагне втручатися у ситуацію. Вона не підтримує Україну, але в той же час не надає якоїсь вагомої підтримки й Росії, прагнучи взагалі

не помічати існуючий конфлікт або ж, принаймні, максимально дистанціюватися від нього.

Однак уже зараз ризик дефіциту продовольства у такій густо населеній країні вагомо зростає, то ж риторика Індії може змінитися, коли ця країна відчує на собі наслідки нищення терористичною росією усталених поставок українського зерна до різних країн світу, включаючи й Індію. Чи змінить це позицію цієї країни? Відповідь на це можна буде дати лише з часом.

4. Війна в Україні через призму іноземних ЗМІ: травневий дайджест

Огляд іноземних ЗМІ

Уже три місяці Україна мужньо протистоїть російській військовій навалі та відбиває атаки загарбника. Українці слідкують за новинами вітчизняних та закордонних мас-медіа. Однак важливо й те, як бачать події після 24 лютого 2022 року в інших країнах світу. Здійснимо короткий огляд іноземних ЗМІ, щоб визначити, яку зі сторін вони підтримують у цьому конфлікті.

Бразилія. Перші шпальти бразильських ЗМІ – про криптовалюту, ковід та Ілона Маска. Однак і українська повістка у них присутня. У травні провідні газети Бразилії писали про те, що війна в Україні об'єднала Захід, фактично повернувши Європу в часи Другої світової війни. Бразильські журналісти цілком чітко виражають позицію про те, що захист України від дій агресивної росії є фактично боротьбою добра проти зла. У цьому протистоянні Бразилія, звісно, обирає сторону добра – України, і з нетерпінням очікує капітуляції «імперії зла».

Аргентина. В аргентинських ЗМІ у травні актуальною тематикою є український Луганськ та прогнозування захоплення всієї Луганської області від російського міністра війни Шойгу. Згадується й директор МАГАТЕ, який має відвідати Запорізьку АЕС – він аргентинець за походженням. Варто зазначити, що сторінки преси цієї країни заповнюють як проросійські

фейкові та пропагандистські наративи, так і абсолютно протилежні їм західні меседжі.

Куба. Видання «Havana Times» про війну в Україні майже нічого не згадує – на повістці травнева демонстрація до 1-го травня, безробіття, успіхи на тютюнових плантаціях. Одна з небагатьох згадок – новина про те, що Куба передала гуманітарну допомогу біженцям з України до росії. ЗМІ охоче цитують очільника МЗС рф лаврова про те, що США провокують ядерну війну. Висвітлено й подяку кубинського народу росії за передачу Кубі 20 тон зерна у контексті світової продовольчої кризи – чи не того самого зерна, яке окупанти викрали з території України? Відтак, кубинські мас-медіа не зраджують своїм традиціям, і на повістці у них співпраця з росією, а не війна в Україні.

Афганістан. У головному виданні країни на першій шпальті травнева стаття – «Афганістан та Україна: як два схожих вторгнення викликали різні реакції». Стаття просякнута болем від ран, яких завдав їм свого часу Радянський Союз. Автор статті задає риторичне питання – чому світова спільнота підтримала Україну значно краще, аніж свого часу їх, хоча вторгнення до Афганістану було теж злочином і злочинець не змінився?

Кенія. Мас-медіа цієї країни досить активно висвітлюють війну в Україні. На увагу заслуговує стаття на одному з провідних медійних ресурсів Кенії про життя українських шахтарів з Донбасу в норвезькому шахтарському містечку. Зазначається, що українці працюють там ще з радянських часів на російську компанію, і наразі українські шахтарі протестують проти утисків зі сторони керівництва. Самі ж власники, які складають більшість населення містечка, виїждять з нього через санкції. Російське посольство у місті через численні протестні акції українців розпочали укріплювати свою будівлю. Окрім цієї цікавої публікації, у кенійських ЗМІ загалом висвітлюється цілком проукраїнська позиція, тож навіть африканські країни підтримують Україну.

ВИСНОВКИ

Для написання огляду іноземних ЗМІ журналіст повинен визначити його мету, тематику, обрати ЗМІ, які буде оглядати, проаналізувати їх та критично осмислити, надати оцінку тому, як саме ці ЗМІ висвітлюють ті чи інші події. Оглядач може висловлювати власну думку, однак вона має бути аргументована, підкріплена фактами. Для того, щоб зробити огляд більш об'єктивним, оглядач може використовувати цитати, надавати прямо у тексті посилання на ЗМІ, які аналізує.

У кваліфікаційній роботі представлено автоський огляд друкованих та Інтернет ЗМІ, присвячених актуальній тематиці – повномасштабній війні росії проти України. Проект складається із 4 матеріалів: 3 огляди іноземних ЗМІ та 1 дайджест Інтернет-ЗМІ різних країн. Огляди належать до групи тематичних – їхня мета полягає у визначенні того, як саме та з яких позицій ЗМІ різних країн світу висвітлюють війну в Україні.

Для реалізації мети кваліфікаційної роботи було підготовлено власний аналітичний проект, що охоплює матеріали у жанрі огляду іноземних друкованих та Інтернет-видань. Матеріалами для огляду стали мас-медіа Китаю («China Digital Times»), Ізраїлю («Vesty Israel» та «Maariv»), Індії («The Times of India»), Куби («Havana Times»), Аргентини («La Nación»), Бразилії («O Dia»), Афганістану («The Daily Afghanistan»), Кенії («The Nairobi weekly»). Аналіз публікацій засвідчив, що тексти закордонних мас-медіа про війну в Україні поділяються на три групи залежно від політичної позиції країни, якій належить видання: 1) підтримують позицію України (Афганістан, Бразилія, Кенія); 2) підтримують позицію рф (Аргентина, Ізраїль, Куба); 3) зберігають нейтралітет (Китай, Індія).

Вважаємо, що огляд матеріалів закордонних мас-медіа присвячених висвітленню війни в Україні є важливим, адже допомагає простежити громадянську позицію іноземців та сприяє пошуку потенційних партнерів для нашої держави.